

Onsdag den 10. februar 2021

P9_TA(2021)0043

Aktindsigt — årsrapport for 2016-2018

Europa-Parlamentets beslutning af 10. februar 2021 om aktindsigt (forretningsordenens artikel 122, stk. 7) — årsberetning for 2016-2018 (2019/2198(INI))

(2021/C 465/06)

Europa-Parlamentet,

- der henviser til traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), særlig artikel 1, 9, 10, 11 og 16 i TEU og artikel 15 i TEUF,
- der henviser til Den Europæiske Unions charter (chartret) om grundlæggende rettigheder, særlig artikel 41 og 42,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1049/2001 af 30. maj 2001 om aktindsigt i Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens dokumenter ⁽¹⁾,
- der henviser til sin beslutning af 11. marts 2014 om aktindsigt (forretningsordenens artikel 104, stk. 7) for 2011-2013 ⁽²⁾,
- der henviser til sin beslutning af 28. april 2016 om aktindsigt (forretningsordenens artikel 116, stk. 7) for 2014-2015 ⁽³⁾,
- der henviser til sin beslutning af 14. september 2017 om gennemsigtighed, ansvarlighed og integritet i EU-institutionerne ⁽⁴⁾,
- der henviser til Den Europæiske Ombudsmands årsberetninger og hendes særberetning i den strategiske undersøgelse OI/2/2017 om gennemsigtighed i Rådets lovgivningsproces,
- der henviser til sin beslutning af 17. januar 2019 om Ombudsmandens strategiske undersøgelse OI/2/2017 af gennemsigtigheden af de lovgivningsmæssige drøftelser i de forberedende organer til Rådet for Den Europæiske Union ⁽⁵⁾,
- der henviser til Den Europæiske Unions Domstols og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis,
- der henviser til Kommissionens, Rådets og Parlamentets rapporter/betænkninger om anvendelsen af forordning (EF) nr. 1049/2001 i 2016, 2017 og 2018,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1367/2006 af 6. september 2006 om anvendelse af Århus-konventionens bestemmelser om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet på Fællesskabets institutioner og organer ⁽⁶⁾,
- der henviser til sin beslutning af 16. november 2017 om årsberetningen om Den Europæiske Ombudsmands virksomhed i 2016 ⁽⁷⁾,
- der henviser til formand Ursula von der Leyens politiske retningslinjer for Kommissionen 2019-2024,
- der henviser til forretningsordenens artikel 54 og artikel 122, stk. 7,
- der henviser til betænkning fra Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender og udtalelse fra Udvalget om Konstitutionelle Anliggender (A9-0004/2021),

⁽¹⁾ EFT L 145 af 31.5.2001, s. 43.

⁽²⁾ EUT C 378 af 9.11.2017, s. 27.

⁽³⁾ EUT C 66 af 21.2.2018, s. 23.

⁽⁴⁾ EUT C 337 af 20.9.2018, s. 120.

⁽⁵⁾ EUT C 411 af 27.11.2020, s. 149.

⁽⁶⁾ EUT L 264 af 25.9.2006, s. 13.

⁽⁷⁾ EUT C 356 af 4.10.2018, s. 77.

Onsdag den 10. februar 2021

- A. der henviser til, at Unionen i henhold til traktaterne »i alle sine aktiviteter [respekterer] princippet om lighed mellem dens borgere, der nyder lige stor opmærksomhed fra EU-institutionernes, -organernes, -kontorernes og -agenturernes side« (artikel 9 i TEU), at »enhver borger har ret til at deltage i Unionens demokratiske liv«, og at »beslutningerne træffes så åbent som muligt og så tæt på borgerne som muligt« (artikel 10, stk. 3, i TEU sammenholdt med den 13. betragtning og artikel 1, stk. 2, og artikel 9);
- B. der henviser til, at artikel 15 i TEUF fastsætter, at »for at fremme gode styreformer og sikre civilsamfundets deltagelse arbejder Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer så åbent som muligt«, og at »alle unionsborgere og alle fysiske og juridiske personer, der har bopæl eller vedtægtsmæssigt hjemsted i en medlemsstat, har ret til aktindsigt i dokumenter fra Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer«;
- C. der henviser til, at retten til aktindsigt og dens status som grundlæggende rettighed yderligere understreges i artikel 42 i chartret, der nu har »samme juridiske værdi som traktaterne« (artikel 6, stk. 1, i TEU); der henviser til, at retten til aktindsigt giver borgerne mulighed for effektivt at udøve deres ret til at kontrollere arbejdet og aktiviteterne i EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer, navnlig lovgivningsprocessen;
- D. der henviser til, at EU-institutionernes funktionsmåde bør være i overensstemmelse med retsstatsprincippet; der henviser til, at EU-institutionerne må stræbe efter de højest mulige standarder for gennemsigtighed, ansvarlighed og integritet; der henviser til, at disse principper er afgørende elementer med hensyn til at fremme god forvaltningspraksis inden for EU-institutionerne og sikre større åbenhed i EU's funktionsmåde og beslutningsproces; der henviser til, at borgernes tillid til EU's institutioner er af grundlæggende betydning for demokratiet, god forvaltningspraksis og effektiv beslutningstagning; der henviser til, at gennemsigtighed og aktindsigt også bør sikres i forbindelse med den måde, hvorpå EU's politikker gennemføres på alle niveauer, og EU-midlerne anvendes; der henviser til, at åbenhed og civilsamfundets deltagelse er afgørende forudsætninger for at fremme god forvaltningspraksis i EU's institutioner; der henviser til, at borgerne i henhold til de grundlæggende demokratiske principper har ret til at kende og følge med i beslutningsprocessen; der henviser til, at Europa-Parlamentet arbejder med en høj grad af gennemsigtighed i lovgivningsproceduren, herunder i udvalgsfasen, som gør det muligt for borgere, medier og berørte parter at se, hvordan og hvorfor beslutninger træffes, og at skelne klart mellem forskellige holdninger i Parlamentet og se kilden til et givent forslag samt at følge vedtagelsen af endelige afgørelser;
- E. der henviser til, at Rådets samlinger i henhold til artikel 16, stk. 8, i TEU er offentlige, når det forhandler og stemmer om udkast til lovgivningsmæssige retsakter; der henviser til, at den nuværende praksis med at mærke de fleste forberedende dokumenter i igangværende lovgivningsprocedurer som »LIMITE« ifølge Ombudsmanden udgør en uforholdsmæssig indskrænkning af borgernes ret til størst mulig aktindsigt i lovgivningsmæssige dokumenter⁽⁸⁾; der henviser til, at Rådets manglende engagement med hensyn til at sikre gennemsigtighed afspejler en mangel på ansvarlighed i dets rolle som EU-medlovgiver;
- F. der henviser til, at de vigtigste temaer i de undersøgelser, der blev afsluttet af Ombudsmanden i 2018, var gennemsigtighed, ansvarlighed og offentlig adgang til oplysninger og dokumenter (24,6 %), efterfulgt af servicekultur (19,8 %) og korrekt anvendelse af skøn (16,1 %); der henviser til, at andre temaer, som blev berørt, var overholdelse af proceduremæssige rettigheder såsom retten til at blive hørt, overholdelse af grundlæggende rettigheder, etiske spørgsmål, borgernes deltagelse i EU's beslutningsproces, herunder i traktatbrudsprocedurer, forsvarlig økonomisk forvaltning af EU-udbud, -tilskud og -kontrakter, og rekruttering og god forvaltning af EU-personalespørgsmål;
- G. der henviser til, at Ombudsmanden i 2018 lancerede et nyt websted, der omfatter en revideret og brugervenlig grænseflade for potentielle klagere; der henviser til, at Ombudsmandens procedure for hurtig behandling af klager over aktindsigt afspejler Ombudsmandens engagement i at yde bistand og træffe afgørelser hurtigt for dem, der søger bistand;
- H. der henviser til, at det i Ombudsmandens strategiske undersøgelse OI/2/2017/TE blev konkluderet, at Rådets manglende gennemsigtighed med hensyn til aktindsigt i dets lovgivningsmæssige dokumenter og dets nuværende praksis i beslutningsprocessen — og mere specifikt under den forberedende fase i Rådets forberedende organer, herunder i dets

⁽⁸⁾ <https://www.ombudsman.europa.eu/en/recommendation/en/89518>

Onsdag den 10. februar 2021

udvalg og arbejdsgrupper samt i De Faste Repræsentanters Komité (Coreper) — udgør et tilfælde af fejl og forsømmelser; der henviser til, at Ombudsmanden efter Rådets modvilje mod at gennemføre hendes henstillinger den 16. maj 2018 fremlagde sin særberetning nr. OI/2/2017/TE om gennemsigtighed i Rådets lovgivningsproces for Parlamentet; der henviser til, at Parlamentet i sin beslutning af 17. januar 2019 om Ombudsmandens strategiske undersøgelse tilsluttede sig Ombudsmandens henstillinger;

- I. der henviser til, at Ombudsmanden i sag 1302/2017/MH om Kommissionens behandling af en begæring om aktindsigt i dens Juridiske Tjenestes udtalelser vedrørende åbenhedsregistret fandt, at Kommissionens fortsatte afslag på aktindsigt i disse dokumenter udgjorde et tilfælde af fejl og forsømmelser, eftersom Kommissionen ikke havde været så åben og imødekomende som muligt omkring selve den foranstaltning, der havde til formål at fremme gennemsigtigheden som et middel til at opnå større EU-legitimitet og -ansvarlighed;

Gennemsigtighed i et bredere perspektiv

1. er fast besluttet i sine bestræbelser på at bringe borgerne tættere på beslutningsprocessen; understreger, at gennemsigtighed og ansvarlighed er afgørende for at bevare borgernes tillid til EU's politiske, lovgivningsmæssige og administrative aktiviteter; understreger, at deltagerdemokratiet i artikel 10, stk. 3, i TEU anerkendes som et af de vigtigste demokratiske principper i EU, hvorved det påpeges, at beslutningerne skal træffes så tæt på borgerne som muligt; minder om, at fuldt demokratisk og særdeles gennemsigtig beslutningstagning på europæisk plan er afgørende for at øge borgernes tillid til EU's institutioner; fremhæver nødvendigheden af, at alle EU-institutioner udviser et tilsvarende gennemsigtighedsniveau;

2. noterer sig med tilfredshed, at der er blevet udpeget en kommissær med ansvar for gennemsigtighed med henblik på at skabe større gennemsigtighed i lovgivningsprocessen i EU-institutionerne;

3. minder om, at Parlamentet repræsenterer de europæiske borgeres interesser på en åben og gennemsigtig måde med det formål at holde dem fuldt informeret, som bekræftet af Ombudsmanden, og noterer sig de fremskridt, som Kommissionen har gjort med hensyn til at forbedre sine gennemsigtighedsstandarder; er dybt bekymret over, at Rådet til trods for Parlamentets og Ombudsmandens opfordringer og henstillinger endnu ikke har indført lignende standarder, og at beslutningsprocessen i Rådet langt fra er gennemsigtig; opfordrer Rådet til at gennemføre EU-Domstolens relevante afgørelser i praksis og til ikke at omgå dem; værdsætter visse rådsformandskabers og visse medlemsstaters gode praksis med hensyn til offentliggørelse af rådsdokumenter, herunder forslag fra rådsformandskabet;

4. glæder sig over EU-Rådets beslutning om i forlængelse af Ombudsmandens iværksættelse af sag 1011/2015/TN at lade forordning (EF) nr. 1049/2001 finde anvendelse på dokumenter, som dets generalsekretariat er i besiddelse af, og som vedrører støtteopgaver i forhold til diverse mellemstatslige organer og enheder, f.eks. udtalelser fra den pågældende instans angående kandidaters egnethed til varetage embederne som dommer og generaladvokat ved Den Europæiske Unions Domstol og Ret; påskønner Ombudsmandens udtalelse om, at der skal være større åbenhed med hensyn til, hvordan man finder den rette balance mellem behovet for beskyttelse af personoplysninger vedrørende personer, som tages i betragtning til høje offentlige embeder, og behovet for at sikre den størst mulige gennemsigtighed i forbindelse med udnævnelser til disse embeder;

5. beklager Kommissionens tilbagevendende praksis med ofte kun at give Parlamentet meget begrænsede oplysninger om gennemførelsen af EU-lovgivning; opfordrer institutionerne til at overholde princippet om loyalt samarbejde og proaktivt offentliggøre disse oplysninger; udtrykker beklagelse over Kommissionens afslag på at offentliggøre statistiske oplysninger om EU-politikernes effektivitet, hvilket forhindrer al offentlig kontrol af politikker, som i væsentlig grad har indflydelse på de grundlæggende rettigheder; opfordrer Kommissionen til at være mere proaktiv med hensyn til at offentliggøre sådanne statistiske oplysninger med henblik på at dokumentere, at politikkerne er nødvendige og står i et rimeligt forhold til deres mål; opfordrer Kommissionen til at udvise gennemsigtighed for så vidt angår kontrakter med tredjeparter; opfordrer Kommissionen til at være mere proaktiv med hensyn til at offentliggøre så mange oplysninger som muligt om udbudsprocedurerne i forhold til dens nuværende praksis;

6. understreger vigtigheden af de foranstaltninger, der træffes for at øge gennemsigtigheden af de afgørelser, der træffes i traktatbrudsprocedurer; kræver navnlig, at dokumenter, som Kommissionen sender til medlemsstaterne i forbindelse med sådanne procedurer, og svarene herpå gøres tilgængelige for offentligheden;

7. understreger, at internationale aftaler er juridisk bindende og har indvirkning på EU-lovgivningen, og understreger, at forhandlingerne skal være gennemsigtige i hele processen; minder om, at Parlamentet i henhold til artikel 218 i TEUF skal underrettes fuldt ud og omgående på alle trin, mens forhandlingerne finder sted; opfordrer Kommissionen til at intensivere sin indsats og sikre fuld overholdelse af artikel 218 i TEUF;

Onsdag den 10. februar 2021

8. beklager dybt, at Kommissionen og Rådet insisterer på at holde møder for lukkede døre uden tilstrækkelig begrundelse; mener, at anmodninger om at holde møder for lukkede døre bør vurderes ordentligt; kræver klare kriterier og regler for anmodninger om, at møder afholdes for lukkede døre i EU-institutionerne;
9. påpeger, at gennemsigtighed i lovgivningsprocessen er af største betydning for borgerne og en vigtig måde at sikre deres aktive deltagelse i lovgivningsprocessen på; glæder sig over den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning (IIA) fra 2016 og de tre institutioners tilsagn heri om at sikre gennemsigtighed i lovgivningsprocedurerne på grundlag af relevant lovgivning og retspraksis, herunder en korrekt håndtering af de trilaterale forhandlinger;
10. opfordrer indtrængende institutionerne til at fortsætte drøftelserne om gradvis at nå frem til oprettelse af en særlig og brugervenlig fælles database over lovgivningssagernes status (den fælles lovgivningsdatabase) som vedtaget i den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning og sikre større gennemsigtighed;
11. glæder sig over de allerede iværksatte initiativer, som efterkommer offentlighedens krav om mere gennemsigtighed, såsom det interinstitutionelle register over delegerede retsakter, der blev lanceret i december 2017 som et fælles værktøj for Parlamentet, Kommissionen og Rådet, og som giver adgang til hele de delegerede retsakters livscyklus;
12. understreger, at gennemsigtigheden i udvalgsprocedurerne og komitologiregistrets tilgængelighed bør øges yderligere, og at dets indhold bør ændres for at sikre større gennemsigtighed i beslutningsprocessen; understreger, at en forbedring af registrets søgefunktioner, som gør det muligt at foretage søgninger efter politikområde, bør være et væsentligt element i denne proces;
13. glæder sig over den nye adfærdskodeks for Kommissionens medlemmer, som trådte i kraft i februar 2018, og som øger gennemsigtigheden primært i relation til møder mellem kommissærerne og interesserepræsentanter og udgifterne til de enkelte kommissærers forretningsrejser; beklager, at Rådet endnu ikke har vedtaget en adfærdskodeks for sine medlemmer, og opfordrer indtrængende Rådet til at vedtage en sådan kodeks uden yderligere forsinkelse; insisterer på, at Rådet skal stå lige så meget til ansvar og arbejde lige så gennemsigtigt som de øvrige institutioner;
14. minder om sin reviderede forretningsorden, hvorefter medlemmer opfordres til at tillægge sig den systematiske praksis kun at mødes med interesserepræsentanter, der er registeret i åbenhedsregistret; minder også om, at medlemmerne opfordres til online at offentliggøre alle planlagte møder med interesserepræsentanter, der er omfattet af åbenhedsregisterets anvendelsesområde, mens ordførere, skyggeordførere og udvalgsformænd for hver enkelt betænkning er forpligtet til online at offentliggøre alle planlagte møder med interesserepræsentanter, der er omfattet af åbenhedsregisterets anvendelsesområde; påpeger imidlertid i denne forbindelse, at folkevalgte repræsentanter frit kan mødes med alle, som de finder relevante og vigtige for deres politiske arbejde, uden begrænsninger;
15. er af den opfattelse, at den måde, hvorpå man for øjeblikket kan finde oplysninger om i Europa-Parlamentets medlemmers stemmeafgivelser, via pdf-filer over flere hundrede afstemninger på Parlamentets websted, ikke er brugervenlig og ikke bidrager til gennemsigtigheden i EU; opfordrer til, at der indføres et brugervenligt system, hvor den tekst, der blev stemt om, og afstemningsresultaterne for hver afstemning ved navneopråb kan sorteres efter gruppe og MEP og derfor kan ses på samme tid;
16. glæder sig over, at forhandlingerne om Kommissionens forslag til en interinstitutionel aftale om et obligatorisk åbenhedsregister (COM(2016)0627) omsider er afsluttet, og opfordrer de tre institutioner til hurtigst muligt at gennemføre aftalen; understreger, at der for at opretholde et højt niveau af tillid til EU-institutionerne blandt borgerne er behov for mere gennemsigtighed i forbindelse med de møder, der afholdes inden for institutionerne;
17. opfordrer også medlemmerne af de nationale regeringer og parlamenter til at stræbe efter større gennemsigtighed i forbindelse med deres møder med interesserepræsentanter, da de, når de træffer afgørelser om EU-anliggender, er en del af EU's lovgivende organ i bredere forstand;

Aktindsigt

18. minder om, at offentlighedens ret til aktindsigt i institutionernes dokumenter er en grundlæggende rettighed, som er nedfældet i traktaterne og chartret, og er uløseligt forbundet med institutionernes demokratiske karakter; understreger, at det er afgørende, at denne ret udøves så bredt og så tidligt som muligt, da den sikrer demokratisk kontrol af EU-institutionernes arbejde og aktiviteter; minder om, at borgernes tillid til de politiske institutioner er et centralt grundlæggende element i repræsentative demokratier;

Onsdag den 10. februar 2021

19. minder om sine opfordringer i sine tidligere beslutninger om aktindsigt; beklager, at Kommissionen og Rådet ikke har fulgt ordentligt op på flere af Parlamentets forslag;
20. påpeger, at gennemsigtighed og fuld aktindsigt i institutionernes dokumenter skal være reglen i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1049/2001, og at undtagelserne fra denne regel, som fastslået i EU-Domstolens faste retspraksis, skal fortolkes strengt og tage hensyn til en tungtvejende offentlig interesse i udbredelsen af et dokument;
21. gentager, at det er vigtigt ikke at overklassificere dokumenter, hvilket kan være til skade for den offentlige kontrol; beklager, at officielle dokumenter ofte overklassificeres; gentager sit synspunkt om, at der bør udarbejdes klare og ensartede regler for klassificering og afklassificering af dokumenter;
22. noterer sig, at Kommissionen står over for det højeste antal oprindelige begæringer (6 912 i 2018) vedrørende specificerede dokumenter, efterfulgt af Rådet (2 474 i 2018) og Parlamentet (498 i 2018); anerkender den samlede andel af positive svar (i 2018 var tallene 80 % for Kommissionen, 72,2 % for Rådet og 96 % for Parlamentet);
23. bemærker med interesse, at de primære grunde til afslag er baseret på behovet for at beskytte institutionernes beslutningsproces, privatlivets fred og den enkeltes integritet og en fysisk eller juridisk persons forretningsmæssige interesser; bemærker endvidere, at beskyttelse af juridisk rådgivning også har været en relevant grund for Parlamentet i sager, hvor der primært blev anmodet om præsidiedokumenter, mens inspektioner, undersøgelser og revision og den offentlige sikkerhed for Kommissionen også var relevante grunde til at give afslag på aktindsigt;
24. glæder sig over EU-Domstolens afgørelse i sag C-213/15 P (Kommissionen mod Patrick Breyer), hvor Domstolen stadfæstede Rettens dom og fastslog, at Kommissionen ikke kan afslå at give aktindsigt i en medlemsstats skriftlige indlæg, som Kommissionen er i besiddelse af, alene med den begrundelse, at det er forbundet med retslige procedurer; påpeger, at Domstolen finder, at alle afgørelser om sådanne anmodninger om aktindsigt skal træffes på baggrund af forordning (EF) nr. 1049/2001, og at dokumenter, der er forbundet med Domstolens judicielle virksomhed, ikke er principielt undtaget fra forordningens anvendelsesområde, såfremt disse dokumenter befinder sig hos de EU-institutioner, der er opregnet i forordningen, såsom Kommissionen i denne specifikke sag;
25. støtter de opfordringer, der er kommet fra civilsamfundet^(*) om at streame EU-Domstolens offentlige retsmøder direkte, hvilket allerede praktiseres af flere nationale og internationale domstole, f.eks. Conseil Constitutionnel i Frankrig og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol;
26. minder om sine opfordringer til Kommissionen og Rådet i sin beslutning af 28. april 2016 om aktindsigt i perioden 2014-2015;
27. minder om, at revisionen af forordning (EF) nr. 1049/2001 har været blokeret siden 2012, og noterer sig med beklagelse, at Kommissionen agter at trække dette forslag tilbage; opfordrer indtrængende alle involverede parter til at genoptage processen og fortsætte arbejdet med revisionen med henblik på at tilpasse forordningens bestemmelser til Lissabontraktaten og sikre, at dens anvendelsesområde er alle EU-institutioner, -organer og -agenturer, med det endelige mål, at EU-borgere får bredere og bedre adgang til EU-dokumenter;
28. påpeger, at retten til aktindsigt efter ikrafttrædelsen af TEU og TEUF gælder alle EU's institutioner, organer og agenturer, som anført i artikel 15, stk. 3, i TEUF; mener, at forordning (EF) nr. 1049/2001 bør ændres og moderniseres med henblik på at bringe den i overensstemmelse med traktaterne som reaktion på den udvikling, der har fundet sted på dette område, og i lyset af EU-Domstolens og Menneskerettighedsdomstolens relevante retspraksis; opfordrer derfor indtrængende alle tre institutioner til at arbejde konstruktivt for at få vedtaget en revideret forordning;
29. understreger, at sikring af, at borgerne er i stand til at forstå, følge detaljeret med i og deltage i, hvordan lovgivningsarbejdet skrider frem, er et retskrav i henhold til traktaterne og et grundlæggende krav for demokratisk kontrol og demokratiet som helhed; mener, at hvis dokumenter er oprettet inden for rammerne af triloger, såsom dagsordener, sammendrag af resultater, mødereferater og generel tilgang i Rådet, vedrører sådanne dokumenter — hvis de er tilgængelige og i det format, de er tilgængelige i — lovgivningsprocedurerne og kan i princippet ikke behandles anderledes end andre lovgivningsmæssige dokumenter;

(*) <https://thegoodlobby.eu/campaigns/openletter-to-the-president-of-the-court-of-justice-of-the-european-union-asking-foreu-courts-to-live-stream-their-publichearings>

Onsdag den 10. februar 2021

30. fremhæver betydningen af gennemsigtighed og adgang til aktindsigt; understreger, at en høj grad af gennemsigtighed i lovgivningsprocessen er af afgørende betydning med hensyn til at sætte borgere, medier, civilsamfundet og andre berørte parter i stand til at drage deres folkevalgte og regeringer til ansvar; anerkender Ombudsmandens værdifulde rolle med at være bindeled og fungere som mægler mellem EU-institutionerne og borgerne og fremhæver Ombudsmandens arbejde med at gøre EU's lovgivningsproces mere ansvarlig over for offentligheden;

31. minder om, at ifølge Ombudsmanden skal indskrænkninger af aktindsigt, navnlig i lovgivningsmæssige dokumenter, være undtagelsen og begrænses til det absolut nødvendige; glæder sig over Ombudsmandens hurtige procedure for aktindsigt, men beklager, at hendes henstillinger ikke er juridisk bindende;

32. påpeger, at enhver afgørelse, der giver afslag på aktindsigt, skal baseres på klare og nøje definerede juridiske undtagelser og ledsages af en argumenteret og specifik begrundelse, der giver borgeren mulighed for at forstå afslaget på aktindsigt og for effektivt at gøre brug af de tilgængelige retsmidler; bemærker med bekymring, at den eneste mulighed, som borgerne for nærværende har for at anfægte et afslag på aktindsigt, er et sagsanlæg ved EU-Domstolen, som indebærer langvarige procedurer, en risiko for høje omkostninger og et usikkert resultat og lægger en urimelig byrde på borgere, der anfægter afgørelser, hvilket afskrækker dem fra at gøre det;

33. opfordrer i denne forbindelse EU's institutioner, organer og agenturer til at vedtage hurtigere, mindre besværlige og mere tilgængelige procedurer for håndtering af klager over afslag på aktindsigt; mener, at en mere proaktiv tilgang vil bidrage til at sikre effektiv gennemsigtighed samt til at undgå unødige retssager, som kan forårsage unødvendige omkostninger og byrder for såvel borgerne som institutionerne; mener, at borgerne ikke bør forhindres i at anfægte afgørelser på grund af manglende midler; minder om muligheden for at ansøge om retshjælp som nedfældet i chartret; opfordrer EU-institutionerne til at afstå fra at forlange, at modparten bærer omkostningerne i forbindelse med retssager;

34. minder i denne forbindelse om Ombudsmandens afgørelser af 19. december 2017 i sag 682/2014/JF, hvori det fastslås, at Kommissionens krav om, at alle personer, der anmoder om aktindsigt, skal angive deres postadresse med henblik på postforsendelse i papirform, er dårlig forvaltning, idet det understreges, at en insisteren på fornyede anmodninger og proceduremæssige formaliteter, når de er unødvendige og ikke tjener noget indlysende nyttigt formål, viser manglende respekt for borgernes grundlæggende rettigheder;

35. beklager dybt, at Rådet ikke proaktivt offentliggør de fleste dokumenter vedrørende lovgivningssager, hvilket forhindrer borgerne i at følge med i, hvilke dokumenter der rent faktisk findes, og dermed begrænser udøvelsen af deres ret til at anmode om aktindsigt; beklager, at de tilgængelige oplysninger om lovgivningsmæssige dokumenter fremlægges af Rådet i et register, som er ufuldstændigt og ikke brugervenligt; opfordrer Rådet til at opføre de dokumenter, der vedrører lovgivningssager, i et brugervenligt offentligt register, der fuldt ud afspejler offentlighedens interesse i gennemsigtighed og gør det muligt, at ikke alene borgerne, men også de nationale parlamenter, kan udøve en legitim kontrol;

36. opfordrer indtrængende Rådet til at tilpasse sine arbejdsmetoder til standarderne i et parlamentarisk og deltagerorienteret demokrati som foreskrevet i traktaterne, og gentager, at Rådet skal være lige så gennemsigtigt som andre institutioner og holdes til ansvar på samme måde som dem;

37. tilslutter sig fuldt ud Den Europæiske Ombudsmands henstillinger til Rådet efter den strategiske undersøgelse, navnlig: a) at Rådet systematisk registrerer de holdninger, medlemsstaterne giver udtryk for under drøftelser med forberedende organer, b) at det udvikler klare og offentligt tilgængelige kriterier for, hvordan det betegner dokumenter som »LIMITE«, og c) at det systematisk reviderer »LIMITE«-statussen for dokumenter før den endelige vedtagelse af en bestemt retsakt, og at denne revision foretages før uformelle forhandlinger til triløgmøder, hvor Rådet allerede er nået frem til en indledende holdning; opfordrer indtrængende Rådet til at træffe alle nødvendige foranstaltninger til at gennemføre Ombudsmandens henstillinger så hurtigt som muligt for at sikre gennemsigtighed i de lovgivningsmæssige drøftelser i dets forberedende organer;

38. betragter Rådets nuværende udbredte og vilkårlige praksis med at mærke de fleste forberedende dokumenter i igangværende lovgivningsprocedurer som »LIMITE« som en indskrænkning af borgernes ret til størst mulig aktindsigt i lovgivningsmæssige dokumenter;

Onsdag den 10. februar 2021

39. noterer sig, at Parlamentet har oplevet en betydelig stigning i antallet af begæringer om aktindsigt i de kolonnedokumenter, der bliver drøftet på trilogramøder, efter Rettens dom i De Capitani-sagen⁽¹⁰⁾, og bemærker med tilfredshed, at Parlamentet siden dommen har offentliggjort alle de kolonnedokumenter, som der er blevet begæret aktindsigt i i henhold til forordning (EF) nr. 1049/2001; glæder sig over dette, eftersom åbenheden i lovgivningsprocessen bidrager til, at EU-institutionerne fremstår mere legitime for EU-borgerne; understreger, at det generelle krav om at give aktindsigt i dokumenter er det mest egnede værktøj til, at alle EU-institutionerne kan tage hånd om den meget store stigning i antallet af begæringer om aktindsigt;

40. understreger, at det i Rettens afgørelse i De Capitani-sagen i marts 2018 fastslås, at institutionernes synspunkter, der var afspejlet i dokumenterne med fire kolonner, ikke var omfattet af en generel formodning for afslag på aktindsigt; bemærker, at den følsomme karakter af indholdet i trilogramdokumenterne ikke i sig selv blev betragtet som et tilstrækkeligt grundlag for at nægte offentligheden aktindsigt;

41. minder om, at Rettens konklusioner gælder for alle EU-institutioner, og at Retten gør det klart, at hvis et dokument, der stammer fra en EU-institution, er omfattet af en undtagelse fra retten til aktindsigt, skal institutionen klart vurdere, forklare og begrunde, hvorfor aktindsigt i dokumentet konkret og faktisk kan være til skade for den interesse, som er beskyttet ved undtagelsen, navnlig hvorfor fuld aktindsigt i de omhandlede dokumenter konkret og faktisk kan være til skade for beslutningsprocessen, og at der således gælder et krav om, at denne risiko kan forudses med en rimelig grad af sandsynlighed og ikke er rent hypotetisk; understreger, at ethvert afslag på aktindsigt skal være fuldt berettiget i alle tilfælde;

42. glæder sig over, at sagen Client Earth mod Kommissionen betydeligt præciserer anvendelsesområdet for begrebet »lovgivningsdokumenter«, og at EU-Domstolen afgjorde, at dokumenter udarbejdet i forbindelse med en konsekvensanalyse er at betragte som lovgivningsdokumenter og derfor ikke kan beskyttes under en generel formodning for afslag;

43. beklager, at adgangen til rådgivningen fra de respektive juridiske tjenester i Parlamentet, Rådet og Kommissionen er begrænset, og at rådgivningen fra Parlamentets Juridiske Tjeneste ofte ikke engang er tilgængelig for medlemmerne af andre udvalg; opfordrer institutionerne til at sikre gennemsigtighed;

44. noterer sig de af Den Europæiske Ombudsmand i 2020 iværksatte undersøgelser om praksisser i agenturet Frontex hvad angår agenturets forpligtelser i henhold til EU-retten med hensyn til aktindsigt; opfordrer indtrængende agenturet til at følge op på Den Europæiske Ombudsmands konklusioner og gennemføre hendes henstillinger om ajourføring af dokumentregistret og offentliggørelse af de følsomme dokumenter, som det er i besiddelse af, og som ikke er medtaget i dets dokumentregister⁽¹¹⁾;

45. understreger, at whistleblowere spiller en vigtig rolle i afsløringen af dårlig forvaltning, og støtter foranstaltninger med henblik på at forbedre beskyttelsen af whistleblowere mod represalier; opfordrer alle institutionerne til at evaluere og om nødvendigt revidere deres interne ordninger for rapportering af uregelmæssigheder;

46. opfordrer indtrængende Kommissionen til at sikre aktindsigt i alle forhåndskøbsaftaler, der indgås mellem EU og private virksomheder på sundhedsområdet, i deres fulde udformning, navnlig når der bestilles vacciner;

Konklusioner

47. understreger, at behovet for gennemsigtighed skal afvejes nøje efter behovet for at beskytte personoplysninger og for at sikre, at beslutninger træffes fortroligt, når det er nødvendigt;

48. understreger kraftigt, at enhver undtagelse fra aktindsigt i EU-dokumenter eller -oplysninger skal analyseres fra sag til sag, idet der tages hensyn til, at aktindsigt i sådanne dokumenter er reglen, mens undtagelser fra reglen må gøres genstand for en streng fortolkning;

49. opfordrer alle institutionerne, organerne, kontorerne og agenturerne til at fastlægge en fælles tilgang til aktindsigt, som omfatter proceduren for trilogrammaterialer, og til løbende at undersøge nye metoder og foranstaltninger med henblik på at opnå størst mulig gennemsigtighed;

⁽¹⁰⁾ Rettens dom af 22. marts 2018, Emilio de Capitani mod Europa-Parlamentet, T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167.

⁽¹¹⁾ <https://www.ombudsman.europa.eu/en/solution/en/137293>

Onsdag den 10. februar 2021

50. opfordrer institutionerne til at sikre gennemsigtighed i lovgivningsprocedurerne på grundlag af den relevante lovgivning og retspraksis og Ombudsmandens henstillinger;

51. opfordrer alle institutionerne til at forbedre kommunikationen i hele lovgivningsprocessen og proaktivt udbrede flere af deres dokumenter, som vedrører lovgivningsproceduren, på den mest enkle, brugervenlige og tilgængelige måde via deres offentlige websteder og alle andre kommunikationsmidler; understreger, at der er behov for større gennemsigtighed i relation til beslutningsprocessen inden for rammerne af traktatbrudsprocedurer; opfordrer institutionerne til at intensivere det igangværende arbejde om oprettelse af en særlig, brugervenlig fælles database over lovgivningssagernes status som vedtaget i den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning, hvilket sikrer gennemsigtighed med hensyn til de forskellige trin i lovgivningsprocessen og giver borgerne en bedre forståelse af EU's lovgivningsprocedurer;

52. minder om, at Unionens rige sproglige mangfoldighed skal respekteres i overensstemmelse med artikel 3 i TEU og chartret; opfordrer EU's institutioner til at gøre deres yderste for at give aktindsigt i dokumenter på alle EU's officielle sprog;

53. fremhæver, at åbne demokratiske samfund er afhængige af, at borgerne kan få adgang til en række forskellige verificerbare informationskilder, så de kan danne sig et billede af forskellige spørgsmål; påpeger, at adgang til information styrker ansvarlighed i beslutningstagningen og er vigtig for, at demokratiske samfund kan fungere;

o

o o

54. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, medlemsstaternes regeringer og parlamenter, Ombudsmanden, Unionens andre organer, kontorer og agenturer og Europarådet.
